

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий Інститут мистецтв

**УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО,
КУЛЬТУРА, ОСВІТА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Збірник наукових праць

Івано-Франківськ
Фолант, 2021

УДК 7 : 008 : 37

У 45

*Друкується за ухвалою вченої ради Навчально-наукового Інституту мистецтв
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол № 8 від 29 червня 2021 р.)*

Головний редактор

Дутчак Віолетта – доктор мистецтвознавства, професор (Івано-Франківськ, Україна)

Редакційна колегія:

Грицан Анатолій – кандидат історичних наук, професор (Івано-Франківськ, Україна);

Дундяк Ірина – доктор мистецтвознавства, професор (Івано-Франківськ, Україна);

Карась Ганна – доктор мистецтвознавства, професор (Івано-Франківськ, Україна);

Козаренко Олександр – доктор мистецтвознавства, професор (Львів, Україна);

Кукуруза Надія – кандидат мистецтвознавства, доцент (Івано-Франківськ, Україна);

Морарі Марина – доктор педагогічних наук, професор (Бельци, Республіка Молдова);

Попович Ольга – доктор вокалістики, професор (Жешув, Республіка Польща);

Шаповалова Людмила – доктор мистецтвознавства, професор (Харків, Україна)

Рецензенти:

Довгалоук Ірина – доктор мистецтвознавства, професор Львівського національного університету імені Івана Франка;

Чуйко Олег – доктор мистецтвознавства, професор ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У 45

Українське мистецтво, культура, освіта: актуальні проблеми, тенденції та перспективи розвитку: збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 25–28 травня 2021 р.). До 20-річчя Навчально-наукового Інституту мистецтв ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: «Фоліант», 2021. 152 с.

ISBN 978-617-7970-53-7

До збірника увійшли праці науковців України та зарубіжжя стосовно розвитку української та зарубіжної культури і мистецтва, питань виконавства і педагогіки. Видання адресоване фахівцям сфери культури, мистецтва, мистецької педагогіки – науковцям, викладачам, студентам.

Статті публікуються в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Адреса редакційної колегії:

76000, Івано-Франківськ, вул. Сахарова, 34а,

Навчально-науковий Інститут мистецтв

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

© Навчально-науковий Інститут мистецтв, 2021

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021.

ISBN 978-617-7970-53-7

© Видавництво «Фоліант», 2021.

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Educational and Scientific Institute of Arts**

**UKRAINIAN ART, CULTURE,
EDUCATION:
CONTEMPORARY ISSUES,
TENDENCIES AND DEVELOPMENT
PERSPECTIVES**

Almanac of scientific papers

**Ivano-Frankivsk
Foliant, 2021**

УДК 378.016:71:001.895:159.923.35

Ольга Олексюк

ІННОВАТИЗАЦІЯ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

У статті здійснено науковий аналіз проблеми інновації змісту вищої мистецької освіти в контексті нової української ментальності. З'ясовано стан досліджуваної проблеми в теорії і практиці закладів вищої мистецької освіти, зокрема розкрито зміст ключових понять «ментальність» і «менталітет», перехід від ідентичності «радянського» і «пострадянського» типів до нової української ментальності. Проаналізовано доцільність використання ідеї соборності у процесі систематизації навчального матеріалу, а також участь студентів у волонтерських рухах, збереження та примноження національно-етнічних традицій. Визначено оптимальний варіант інновації основних ланок освітнього процесу у вищій школі: забезпечення мистецького освітнього закладу висококваліфікованими педагогічними кадрами; організацію освітнього процесу в інноваційній парадигмі; комунікаційний менеджмент.

Ключові слова: інновація, постнекласична мистецька освіта, ментальність, соборність, духовний потенціал.

The article analyzes the issue of innovating the content of higher art education in the context of the new Ukrainian mentality. It presents the clarification of the state of the problem under research in theory and practice of institutions of higher art education, in particular the content of key concepts «mindset» and «mentality», transition from the identity of «Soviet» and «post-Soviet» type to new Ukrainian mentality. The expediency of using the idea of national unity in the process of systematization of educational material, as well as the participation of students in volunteer movements, preservation and multiplication of national and ethnic traditions has been analyzed in this article. The optimal variant of innovation of the main links of the educational process in higher education has been determined: provision of art educational institution with highly qualified teaching staff; organization of the educational process in the innovation paradigm; communication management.

Key words: innovation, post-nonclassical art education, mentality, national unity, spiritual potential.

Проблема формування нової української ментальності має різні політичні, ідеологічні, психологічні, правові, економічні і, безумовно, педагогічні аспекти. Жодна модернізація не є культурно нейтральним процесом, тим більше модернізація освіти. Різноманітні новітні соціальні форми (інновації) лише ззовні виступають як байдужі до менталітету соціальні технології. Насправді вони мають глибоку соціокультурну основу, яку модернізатору доведеться виявити, перш ніж приймати рішення про перенесення їх на підґрунтя своєї культури. В історії ми неодноразово спостерігаємо, як перетворювальна воля вичерпувалася, наштовхуючись на приховані соціокультурні бар'єри.

Аналогічний шлях відкривається перед українською освітою і в нинішній час. Модернізація передбачає збереження системою освіти традиційних цінностей, цілей, принципів, змісту, способів організації освітнього процесу, ролей і функцій педагога, проєктивний розвиток і використання цифрових ресурсів як нових методичних засобів. На жаль, саме на цей шлях модернізації вказує назва «цифрове освітнє середовище». Насправді українська освіта, рухаючись шляхом цифрової трансформації, опинилася на роздоріжжі. Один із шляхів цифрової трансформації освіти, альтернативний інструментальній модернізації, дає змогу в перспективі подолати ці недоліки. *Це шлях системної, глибинної модернізації, в основі якої погодження цінностей, цілей, принципів, змісту освіти з вимогами цифрової трансформації та інформаційного суспільства.*

На цій базі здійснюється кардинальна трансформація організації освітнього процесу у вищій школі. Результат – побудова такої моделі освіти, контури якої давно обговорюються у науково-педагогічному співтоваристві. До відомих характеристик навчання у вищій школі (особистісно орієнтоване, персоналізоване, проєктно-діяльнісне, відкрите тощо) можна додати ментально-ціннісне.

Це впливає з ідеї гуманітарного характеру освіти, що вимагає людиноцентрованого цифрового освітнього середовища і є не стільки набором ресурсів і сервісів, скільки середовищем соціалізації, формування національної ідентичності, розвитку особистості, що в сукупності транслює систему знань, цінностей і норм. Ментальність як специфічний устрій психологічного життя народу відкривається через систему поглядів, оцінок, норм і умонастроїв, що ґрунтуються на наявних у даному суспільстві знаннях і віруваннях, які задають разом із глибинними потребами і архетипами колективного безсвідомого *ієрархію цінностей*, а отже, і характерні для представників даної спільності переконання, ідеали, нахили, інтереси, які вирізняють вказану спільність з-поміж інших.

Проблема ментальності у вітчизняній філософській літературі порушувалася вже давно. Ментальні настанови української духовності знаходимо у творчості Г. Сковороди, М. Гоголя, П. Юркевича, П. Куліша та ін. Так, «Філософія серця» П. Юркевича вказує на найхарактернішу ознаку української ментальної структури – кордоцентризм. Ментальною проблематикою насичена філософська думка в Україні XIX–XX ст. (Т. Шевченко, М. Драгоманов, Т. Зіньківський, М. Грушевський, І. Франко, Б. Кістяківський, С. Гогоцький, В. Ліницький, С. Гіляров, Г. Челпанов, М. Грот та ін.). У своїх працях ці автори виходили з тієї аксіоми, що мислячий дух ніколи не перестане запитувати себе, яке місце посідає у світобудові. Разом із тим вони послідовно і наполегливо проводили думку, що природа людської духовності не вичерпується розумом. Національна духовність – «колективна одиниця, природний, а не штучний витвір історії» [8, с. 3–4]. Дух є ідеєю, що визначає спрямованість життя нації, він утілює той вищий смисл, що скріплює життя.

Відомі вчені української діаспори (Д. Чижевський, І. Мірчук, К. Митрович, Є. Онацький, О. Кульчицький, Б. Цимбалістий, М. Шлемкевич) одностайно стверджують емоційно-почуттєвий характер української душі, що відносно зменшує роль раціонально-вольового компонента у проявах національного характеру. Це спричинює особливу значущість у життєдіяльності українця рефлексивних світосприймальних настанов, яку «внутрішнюють» надзверхні явища.

Мета статті – на основі наукового аналізу професійної підготовки фахівців обґрунтувати інновацізацію змісту вищої мистецької освіти у контексті нової української ментальності.

Менталітет і близьке до нього поняття ментальність – дві сторони одного феномена: менталітет – сукупність стійких характеристик народу, а ментальність – конкретно-історичні якості менталітету, його історико-генетична модифікація, яка характеризується мінливістю, рухливістю і залежністю від конкретних соціально-історичних умов. Менталітет є сукупністю історичних конкретних ментальних форм (ментальностей). На відміну від ідеологічних форм культури її ментальні форми відрізняються більшою стійкістю і тривалістю.

Основою ментальності, її ядром є самоідентифікація – усвідомлення особистістю своєї тотожності із соціальною групою, нацією, народом, один із інструментів соціалізації цієї особистості, за допомогою якого набуваються чи засвоюються цінності культури і певного суспільства.

Діалектика стійкості і мінливості ментальних форм, їх тривала і колективна природа заслуговують на особливу увагу в нинішню перехідну епоху, тому що саме вони багато в чому визначають спрямованість еволюційних змін у масовій свідомості, діяльність механізмів адаптації великих соціальних спільнот до мінливих умов суспільного розвитку.

Аналіз соціально-психологічних процесів, які супроводжують хід політичних і економічних перетворень у сучасній Україні, свідчить, що в суспільній свідомості відбуваються масштабні ментальні зрушення, характерні для поворотних етапів історичного розвитку. Країна переживає історично знаковий ментальний перехід до нової якості суспільного усвідомлення, який ґрунтується на цінностях громадянського суспільства та ринково орієнтованої економіки.

Перехід від ідентичності «радянського» і «пострадянського» типів до нової української ментальності відбувається непросто. Проблема ускладнюється тим, що політичні й економічні еліти недооцінюють роль ментального чинника або вважають можливим здійснити «переробку» ментальних особливостей українців пришвидшеним, автоматизованим, по суті волонтаристським шляхом. Однак історичний досвід і науковий аналіз показують, що ментальність неможливо змінити разом із паспортом; перехід від ментальних форм буття і свідомості до інших є складним і тривалим процесом формування *нових ментальних синтезів*, у структурі яких вступають у суперечливий, динамічний взаємозв'язок колишній менталітет із глибинними перебудовами суспільного спрямування на нові соціокультурні орієнтири.

Українські реформи переконливо продемонстрували, що причиною багатьох помилок і прорахунків при їх втіленні, приводом для соціального невдоволення і протестів значної частини населення, проявів молодіжного екстремізму стала морально-психологічна та соціокультурна

незабезпеченість процесу реформ.

Із самого початку не було враховано, що менталітет нації може породжувати взаємовиключні вектори, виступаючи рушійною та консервативною силою соціальних перетворень, виявляти себе або ферментом соціального пришвидшення, або фактором гальмування, який стримує економічний, політичний і духовний розвиток суспільства.

Політичними й економічними елітами країни і сьогодні недооцінюється ментальний ресурс нації як потенціальний катализатор модернізаційних процесів, як важливий фактор національної і більше того – цивілізаційної безпеки України.

У контексті становлення нової соціальної реальності виникають нові методологічні підходи, парадигми соціального пізнання, в яких проблема душі переноситься у феноменологічні глибини свідомості, у ментальні структури соціуму. Так, скажімо, Ю. Канигін вважає, що інформаційний підхід сприяє застосуванню точних методів та інструментарію для характеристики менталітету, який пов'язується автором із поняттям «душа». З цієї точки зору пропонується застосування ментальної ентропії (різновиду більш широкого поняття соціальної ентропії). Встановлення ментальної ентропії (міри відхилення душевних структур та їх елементів від «еталона») повинно здійснюватися за критерієм рівня свідомості: «Від ступеня усвідомленості прояву душевних поривів (а це зв'язано з включенням здорового сенсу та інтелекту в душевне життя) залежить і рівень духовності та моральності життєдіяльності людини та суспільства» [1, с. 207]. Отже, менталітет стає адекватною вимогою інтелектуалізації життя. Виходячи з цих міркувань, Ю. Канигін підходить і до сутнісної національної ментальності.

Отже, специфічна національна рефлексія надає можливість адекватно визначити сутність духовного самовизначення, вплинути на процес становлення самоідентифікації нації. Це зумовлює своєрідність формоутворень феноменального світу національної культури, специфіку світовідчуття та світосприйняття окремої особистості, що, безперечно, є необхідною координатою у пізнанні психічної структури національної духовності.

Варто наголосити, що у вищезазначених концепціях вітчизняних філософів особлива увага звертається на такі суттєві для аналізу поняття «духовність» питання, як виявлення реальності духу та душі. «Дух виявляє себе як надзвичайно хитка реальність: хитка до тієї міри, що мимоволі виникає сумнів: чи не є дух взагалі лише вигадкою, загальнопоширеною ілюзією, перекрученою формою даності матеріальних чи інших процесів, що не мають власного смислу?» [4, с. 54]. Дух дійсно є реальністю, яка виявляється в його присутності в формах самовиявлення, а не в предметно представленому, наглядно зафіксованому чи речовому вигляді. Існує сукупність досить конкретно визначених реалій, які небезпідставно можна вважати предметними формами існування духу і через які дух фіксується як особливе суще і як таке, що може бути досліджене (знання й цінність, мета та ідея, свідомість і воля, істина, добро та краса тощо).

У глибинних шарах національної самосвідомості зберігається унікальний ціннісний комплекс, який має назву «соборність». Це соціальний феномен, який дає змогу українській спільноті не лише позбутися стандартів моноідеології, а й не піддаватися експансії бездуховного споживацтва. Цей феномен сприяє становленню громадянської, національної свідомості, вихованню відчуття рідної природи, рідної мови, рідної історії [4, с. 218].

У цьому контексті на особливу увагу заслуговує проблема моделювання соборності, її цілеспрямованого формування в контексті науково обґрунтованих освітніх стратегій. Важливо, щоб зміст ідеї соборності ставав національним світоглядом, проймав освітній простір і, зокрема, спосіб життя найбільш чутливої до духовно-соборної єдності частини суспільства – молоді інтелектуальної еліти нації – студентської молоді.

Домінування гуманістичної парадигми в педагогіці вищої школи визначає необхідність розроблення інноваційних підходів до моделювання змісту освіти, яка є відображенням культури певної епохи. Пошуки моделей освіти, адекватних сучасному типу культури, передбачають модернізацію «цивілізаційного» компонента змісту завдяки розкриттю його духовної сутності [4, с. 219]. Це потребує врахування ідеї соборності у процесі систематизації навчального матеріалу й реалізується такими шляхами: збереження і пропаганда національних духовно-культурних цінностей; створення інфраструктури духовно-морального виховання студентів на основі співпраці викладачів вищих закладів освіти, студентів і священнослужителів («надчасова соборність»); участь у добродійних заходах і волонтерських рухах; розвиток комунікативних технологій у сфері міжнаціональної взаємодії на основі формування діалогу культур і толерантної свідомості.

Найбільш органічним засобом утілення ідеї соборності у спосіб життя майбутньої

інтелектуальної еліти є трансубкультурний простір. Саме тут створюється космогонічна метасистема, якій підвладні всі світові культури. Таке міжнаціональне взаємне пізнання веде до духовного зближення, взаємозбагачення культур і, найголовніше, до людської всеєдності. Виховання студентства в душі зміцнення ідеї соборності можливе за умови включеності в трансубкультурний простір, зокрема за умови створення соціально і позитивно спрямованих молодіжних організацій та об'єднань. Важливо, щоб такі об'єднання стимулювали відображення національно-етнічних традицій, жили ідеєю громадянської свободи і духовної всеєдності. Саме в цьому і полягають сенс, історична роль і велич соборності.

Майбутні фахівці мистецького спрямування покликані зберігати та примножувати «духовну інформаційну мобільність нації» як передачу з покоління в покоління «образу українського народу», втіленого в інтонаціях народнопісенної творчості і розглянутого в системі ноосферного розвитку, сфери розуму, загальнолюдських цінностей, досягнень планетарної науки. Звідси випливає висновок про те, що мистецтвознавча наука має стати однією з фундаментальних у системі професійної підготовки майбутнього фахівця, загальнокультурна компетентність якого суттєво залежатиме від глибини сформованих знань і досвіду емоційно-ціннісного ставлення до національних музичних традицій.

Тим часом наші дослідження свідчать про те, що більшість студентів не володіє фундаментальними знаннями про соціокультурну детермінацію та об'єктивну зумовленість історичного становлення української ментальності в музиці, про духовний потенціал народного музичного мистецтва. Ці знання відображають інтегративні тенденції і є серйозною підставою для створення спеціальних інтегрованих курсів, у яких семантична інформація є формою виявлення суспільної фіксації та взаємодії духовного потенціалу нації. Так, створений нами спеціальний інтегрований курс «Духовний потенціал музичного мистецтва» дав змогу в контексті загальнолюдських духовних цінностей (передусім аксіологічної тріади Істина – Добро – Краса) розкрити світоглядно-гуманістичний зміст народної музичної творчості, естетичні ідеали як вираження духовних прагнень нації, втілених в інтонаційності українського мелосу, світосприймальні настанови домінуючих психологічних тенденцій української художньої свідомості тощо [4, с. 220].

Результати лонгітюдних досліджень свідчать, що вивчення спеціального інтегрального курсу значно підвищує інтерес студентів до проблем збереження та відтворення нагромадженого інформаційного ресурсу в галузі національної народної музичної творчості. Критеріями ефективності у цьому напрямі є готовність студентів обґрунтовувати свою концептуальну позицію щодо нагромадження і творення нових знань, ідей, проектів та іншої семантичної інформації у сфері народної музичної творчості, а також широка орієнтованість у всіх аспектах проблеми збереження та відтворення інтелектуального потенціалу нації.

Така орієнтація педагогічного процесу особливо важлива для циклу спеціальних дисциплін. Пріоритетним положенням у цьому контексті є інтонаційний підхід до проблеми формування фольклорного тезаурусу, який покликаний увести у творчо-виконавський процес глибоке проникнення в специфіку образного строю народної музики, в найтонші нюанси її мелодики, гармонії, ритму на основі систематичного інтонаційного вслуховування у світ живого фольклору, емоційного проникнення у сферу народного музикування [4, с. 221].

Другою умовою розвитку духовного потенціалу студентів у нашому дослідженні є посилення міждисциплінарної функції змісту мистецької освіти з використанням парадигмальних підходів у навчанні.

Сучасна ситуація в освіті засвідчує зростання впливу змістового компонента педагогічного процесу на стратегію розвитку суспільства. Стан соціальних структур значною мірою залежить від духовного потенціалу особистості. Це означає, що традиційне розуміння освіти як оволодіння системою знань, умінь і навичок набуває іншого сенсу, переосмислюється, коли йдеться про становлення постнекласичної соціальної реальності і постмодерністської культури. Розмірковуючи про умови пізнання в сучасному соціумі, Ж.-Ф. Леотар сформулював таку робочу гіпотезу: статус знання змінюється мірою вступу суспільства в те, що відоме як «постіндустріальна епоха», і мірою входження культури в те, що відоме як «епоха постмодерну». Змінюється не лише соціальне, а й культурне середовище людської життєдіяльності. Цілком очевидно, що людина впливатиме на перебіг соціальних і культурних процесів, спираючись на результати пізнання. Однак її знання, уміння й навички для того, аби відігравати конструктивну роль у постіндустріальному світі, мають позбутися технократичного пафосу і надати перевагу духовним інтенціям. І не випадково науковці почали замислюватися над питанням про те, що суто економічного вирішення проблеми соціуму не існує, що

нині необхідно синтезувати цифрову трансформацію з «науками про дух».

Висновки. Отже, сучасне уявлення про освіту як феномен вітчизняної і світової культури неперервного розвитку людини в професії вимагає всебічного міждисциплінарного дискурсу. Глибокий аналіз змісту мистецької освіти, досвід керівництва кафедрою музикознавства та музичної освіти свідчать про те, що інновацізацію мистецької освіти доцільно здійснювати у контексті освітнього процесу, від рівня організації і змісту якого залежить якість професійної підготовки фахівців. Проблема інновацізації освітнього процесу у закладі вищої мистецької освіти передбачає дослідження інтеграції наукових знань, адже йдеться про універсальний спосіб трансляції культурно-історичного досвіду, умов розгортання духовних сутнісних сил людини засобами мистецтва. Таким чином, оптимальний варіант інновацізації основних ланок освітнього процесу у вищій школі передбачає: забезпечення мистецького вишу висококваліфікованими педагогічними кадрами; організацію освітнього процесу в інноваційній парадигмі; комунікаційний менеджмент.

Однією з провідних тенденцій розвитку освіти, зокрема мистецької, у новому тисячолітті є інтеграція різних модернізаційних процесів. Ключовою проблемою нашого часу, а отже, і головним питанням теорії і практики мистецької освіти є відношення загальнолюдських цінностей і життєвої реальності людини. На нашу думку, стратегічним завданням педагогіки мистецтва є усвідомлення потреби завжди пам'ятати про вічність і вищу духовну дійсність. Це необхідне ще й тому, що пошук загальних інваріантів світоглядних комплексів стає одним із найважливіших напрямів сучасної мистецької освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Каныгин Ю. М. Основы когнитивного обществознания (Информационная теория социальных систем). Киев: Укр. академия информатики, 1993. 236 с.
2. Концептуальні основи постнекласичної педагогіки мистецтва: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ніжин, 24–25 квітня 2015 р.) / відп. ред. В. В. Ревенчук. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 125 с.
3. Олексюк О. М. Художня інтерпретація в контексті герменевтичного дискурсу. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.). Луганськ: Вид-во ЛДІКМ. 340 с. С. 159–160.
4. Олексюк О. М. Розвиток духовного потенціалу особистості у постнекласичній мистецькій освіті: монографія. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 268 с.
5. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Резнік С. М., Богдан Ж. Б. Педагогіка розуміння як перспективний напрям розвитку вищої освіти. Харків: НТУ «ХПІ», 2014. 260 с.
6. Рудницька О. П. Світоглядна функція мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2001. № 3. С. 81–82.
7. Юнг Карл Густав. Феномен духа в искусстве и науке. Москва: Ренессанс, 1992. 320 с.
8. Юркевич П. Д. Вибране / пер. з рос. В. П. Недашківського, упоряд., передмова і примітки А. Г. Тихолаза. Київ: Абрис, 1993. 416 с.
9. Paul Schafer D. Culture and Spirituality key to life and living in the Twenty-First Century, *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2003. Вип. 1 (54). С. 3–21.
10. Paul Schafer D. Secrets of Culture. A New Road Book. Rocks Mills Press. 2015. 282 с.
11. Jadwiga Uchyla-Zroski w muzyce. Interpretacja w muzyce jako proces tworczy. Uniwersytet Slaski w Katowicach, Wydział Artystyczny, Cieszyn, 2013. 348 p.
12. Jadwiga Uchyla-Zroski. Wartości edukacji muzycznej dzieci i młodzieży w perspektywie tradycji i współczesności. Uniwersytet Slaski w Katowicach, Wydział Artystyczny. Cieszyn, 2016. 168 p.
13. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Wash.: World Future Soc., 1983. 29 p.

ЗМІСТ

Розділ 1. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ІНСТИТУЦІЇ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Грицан Анатолій. Навчально-науковий Інститут мистецтв: від становлення до успіху... ..	5
Ашихміна Наталія Значення хорového співу в розвитку особистості... ..	10
Гусар Дзвіна, Опарик Лариса Психологічні аспекти інноваційних методів розвитку абсолютного музичного слуху... ..	11
Грінченко Алла Сутність мисленевого процесу в інтерпретаційній роботі піаніста... ..	13
Гудакова Яна, Захатнянська Марія / Hudáková Jana, Zahatňanská Mária Планшет на уроках музичного виховання в школі та онлайн / Tablet na hodinách hudobnej výchovy v škole i v on-line priestore... ..	15
Гундер Любов / Gunder Liubov Деякі аспекти вивчення фортепіанної імпровізації в університеті: народні мелодії як основа навчання / Niektoré aspekty štúdia improvizácie klavírneho sprievodu na univerzite: ľudové melódie ako základ pre vyučovanie... ..	21
Дранчук Тетяна Елементи комунікації в роботі піаніста-коуча та соліста співака в оперному театрі... ..	27
Дутчак Віолетта Педагогічні аспекти навчання гри на бандурі в середовищі української діаспори: методика і практика... ..	30
Захатнянська Марія, Гудакова Яна / Mária Zahatňanská, Jana Hudáková / Педагогічний досвід у навчальному процесі / Zázitok v edukačnom procese... ..	33
Лісова Руслана Теоретичні й практично-методичні засади навчання композиції та імпровізації в закладах початкової мистецької освіти... ..	37
Марусик Наталія, Васірук Світлана Богдан Стасько: навчально-методична, наукова та виконавська спадщина... ..	38
Новосядла Ірина Інноваційні стратегії у фортепіанному навчанні студентів музично-педагогічної спеціальності... ..	39
Олексюк Ольга Інноватизація професійної мистецької освіти в контексті нової української ментальності... ..	41
Сем'яник Оксана /Oxana Semianyk Народні традиції та їх роль у фаховій підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва / Folk traditions and their role in the professional training of the future teacher of fine arts... ..	46
Сеник Меланія Художнє ткацтво як інновація в освітньому процесі... ..	47
Скрипка Христина Специфіка діяльності українських мистецьких шкіл Великої Британії кінця ХХ – початку ХХІ ст... ..	48
Стрижборода Петро Освітньо-педагогічні принципи гітарної методики Штепана Рака (Чехія)... ..	50
Таран Ірина Педагогічна інновація як складова індивідуального навчання... ..	52
Тимків Богдан Роль декоративно-ужиткового мистецтва в фаховій підготовці керівника гуртка закладу позашкільної освіти... ..	56
Швайкова Тетяна / Tatiana Švajková Мистецтво диригування – дар чи предмет навчання» / Umenie dirigovania – talent alebo predmet vzdelávania... ..	59

Розділ 2. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСОНАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ ПРАКТИКИ

Дудик Романа Духовна скарбниця сакрального мистецтва – Станиславівська колегіата... ..	63
Зваричук Жанна Хорова творчість для дітей композиторів Прикарпаття на сучасному етапі... ..	65
Карась Ганна Збереження етнонаціональної та культурної ідентичності українців у світі (на прикладі життєтворчості Теодора Терен-Юськіва)... ..	67
Лосик Ореста До питання постмодернізації національної гуманітаристики... ..	69
Мазепа Тереса Націєтворче значення музичних товариств у Галичині другої половини ХІХ – початку ХХ століття... ..	74

*Українське мистецтво, культура, освіта:
актуальні проблеми, тенденції та перспективи розвитку: збірник наукових праць*

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО, КУЛЬТУРА, ОСВІТА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Збірник наукових праць
(за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
25–28 травня 2021 р.).**

*До 20-річчя Навчально-наукового Інституту мистецтв
ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*

**UKRAINIAN ART, CULTURE, EDUCATION:
CONTEMPORARY ISSUES, TENDENCIES
AND DEVELOPMENT PERSPECTIVES**

**Almanac of scientific papers
(based on the materials of the International Scientific and Practical Internet Conference
May 25-28, 2021)**

*To the 20th anniversary of the Educational and Scientific Institute of Arts of the Vasyl Stefanyk
Prekarpathian National University*

Статті публікуються в авторській редакції

Підготовка до друку – *Віолетта ДУТЧАК*
Дизайн обкладинки – *Ірина ДУНДЯК*

Підп. до друку 20.10.2021. Формат видання 210×297мм.
Формат паперу і частка аркуша 430×610/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 9. Зам. Д009403/21
Віддруковано з оригіналів автора.

Друкарня “Фоліант”
76000, м. Івано-Франківськ
вул. Старозамкова, 2
www.foliant.if.ua
e-mail: foliant.drukarnja@gmail.com
тел.-факс: +38(0342) 50-21-65
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Серія ІФ № 24 від 20.07.2014)